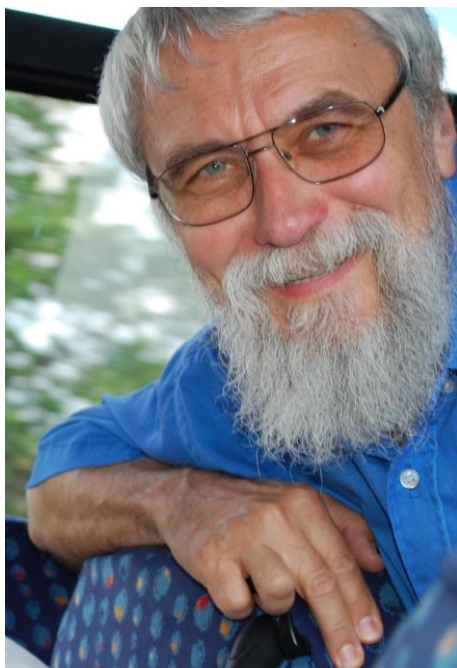

„Én szerszám szeretnék lenni!”

Csirke József

Végzettsége:

alap: BGYTF népművelés- történelem szakos tanár, további: KLTE művelődésszervező; ELTE szociológus; ELTE média- újságíró; ATF Pécel, hittanár.

A kollégiumban töltött évek száma: 25 év. 1988-1993., 1999-2019. (Ebből 1988–1993. A jogelőd intézményben, a Vízügyi Szakközépiskola Diákotthonában.)

Betöltött munkakörei: kollégiumi csoportvezető nevelőtanár (AJTP, AJKSZP, normál), Főbb tevékenységei: programszervező, atlétikaedző-hosszútáv-futókör vezető, gyalogos és kerékpáros túravezető, kollégiumi honlap- és kötetek szerkesztője.

Jelenleg nyugdíjas. Foglalkozásvezető a Szolnok Városi Tehetséggondozó Szakkollégiumban.

Magam mögött tudva férfiembert érlelő két év sorkatonaságot, majd a pénzügy-számvitel és a kereskedelem területén betöltött revizori munkaköröket, tudatos döntéssel, 1982-ben, 27 évesen lettem tanár. Addig vállalati sofőr nyitotta előttem a céges autó ajtaját a vidéki kiszállások során, innen kezdve az iskola bejáratánál elém tolakodó gyerekeket én igazítottam rendre szép szóval, türelmesen elmagyarázva, hogy miért is illetlen ez a cselekedet.

Hátrahagyva a fehéringes, nyakkendőös éveket, elszegődtem képesítés nélküli tanárnak a besenyszögi általános iskolába. Kései – de azóta sem megbánt – lázadással felérő pályamódosítás volt ez a javából édesanyám és általános iskolai osztályfőnököm egykori megfellebbezhetetlen döntése ellen, akik főkönyvelőnek szántak a nyolcadik osztály elvégzése után. Hiába protestáltam, hogy finommechanikai műszerész, pontosabban órás szeretnék lenni. Akkor még el sem hittem volna, hogy a mives órás szakma műveléséhez szükséges precizitást – kevesebb, mint 15 év múlva – a pedagógusi programszervezői munkámban hiánytalanul megylem majd a magam s mások gyönyörűségére! Ez utóbbi kijelentés esetében már megengedhető, hiszen volt tanítványaim folyamatos visszajelzései

arról tanúskodnak, nem veszték kárba az elmúlt évtizedek erőfeszítései, illetve arra inspirálnak, hogy még most se hagyjam abba teljesen ezt a fajta tevékenységet.

Visszatérve a besenyszögi iskolához, közgazdasági érettségivel a hátam mögött történelem- és magyar tantárgyakat kezdtem tanítani felső tagozaton képesítés nélküli tanárként. A feladat óriási volt, de a tantestülettől, a kollégáktól nagy segítséget kaptam. Éjszakákon át gyártottam az óravázlatokat. Utólag már tudom, nagyon bátor voltam, de minden egyes óráért keményen megdolgoztam. Rendesen „beleszerelmesedtem” a pedagógiába. A tanári munkát Szolnokon folytattam a K. Bozsó Károly Úti Általános Iskolában – később „Zöld Iskola” néven vált ismertté –, ahonnan munka mellett a nyíregyházi főiskolára utazgattam hajnali személyvonatokkal. Ott védtem meg az iskolában letanított „Oktatócsomag – Hazánk a feudalizmus virágkorában” címmel írt szakdolgozatomat. A Nyíregyháza melletti orosi gyakorló művelődési házban pedig élesben tarthattam aktivizáló kiselőadásokat fotótörténeti és más témakörökben. Mindez már elegendő is lehetett volna alapozásként az 1988-tól vállalt kollégiumtanári munkámhoz. Különösen azzal a nagyon hasznos, saját családomból hozott gyakorlati tapasztalattal kiegészítve, amit három kiskorú gyermekünk – a számuk az évek során hatra gyarapodott – ugyancsak pedagógus feleségemmel közösen történő nevelése jelentett.

Jött azonban a „második szerelem”, a munka melletti felnőttkori tanulás. Öt diplomáig és számos – a kollégiumban jól hasznosítható – egyéb végzettség megszerzéséig meg sem álltam. A „harmadik szerelmem” az újságírás ugyan sikeresen elcsábított öt esztendőre, de a külső körülmények kedvezőtlen változása miatt – kényszervállalkozói létre kényszerültem többedmagammal egy akkori, a színészeket, íróembereket sújtó kormányzati intézkedés miatt – gyorsan visszatartam „első szerelmemhez”, a pedagógiához, esetemben a kollégiumpedagógiához.

A kollégiumi, majd ugyanitt a későbbi, Arany János Programokban végzett munkámhoz nagyon kemény lakótelepi terepen edződtem, ahol a '80-as évek közepén nem mentek ritkaságszámba a 40 fős osztályok. Az iskolák zsúfoltak, a gyerek-gyerek, tanár-gyerek közötti konfliktusok pedig gyakoriak voltak. A tanulók nagy része sajátos nevelési igényű, magatartási problémával küszködő fiatal volt. Ezt felismerve, egyre tudatosabban kezdtem szervezni mindenféle szabadidős programokat. Szabad kezet kaptam a lakótelepi játszótérek, focipályák, építkezések, „külsőségek” – ligetes rétek – gyerekcsoportokkal való

látogatásához. Munkatársaimtól elnyertem a „sétáló kolléga” megtisztelő címet. A rám bízott tanulók körében az iskolai konfliktusok csökkentek, a délutáni tanulás hatékonyabbá vált. Még merészebbeket „álmodtam”! „Otthon-mozi” néven 16 mm-es játékfilmeket vetítettem éveken át, ’86-ban pedig egyik tapasztalt, idősebb kolléganőmmel bevállaltam a lakótelepi nyári táborok vezetését. 180 gyerek mindennapjairól gondoskodtunk Szolnok Széchenyi városrészében. Tucatnyi autóbuzos program, sárkányépítő, bődíszműves és egyéb kézműves- és sportfoglalkozások váltották egymást. Komplex módon szervezhettem pedagógiai folyamatokat. Innen számítom több mint 30 éves programszervezői munkám kezdetét. A tábort újabbak követték, majd jöttek a kerékpáros vándortáborok a Tisza gátjain, Pest megyében, a Dunántúlon Győr-Sopron, Vas- Zala megyében, tanév közben pedig a Városi Középiskolás Fotókört is vezettem.

Az 1988-ban kezdődő kollégiumi munkám számára is nagy tapasztalatot jelentett, hogy a tanulásban eredménytelen, fegyelmezetlen gyerekeket egy-egy tevékenységközpontú szabadidős programba bekapcsolva könnyebben lehetett irányítani, nevelni. Rájöttem: még jobb, ha a nevelő is velük együtt mozog, tevékenykedik. A gyerekek személyisége kinyílik, folyamatosan fejlődik, világképük formálódik. Néhány év után már én mondtam a fiatalabb kollégáknak: „Te is csináld velük, megtérül!” Természetesen ehhez nagyfokú rugalmasság, adott helyzetekben jó egészségi állapot, fizikai állóképesség, némi gyerekes kíváncsiság, és őszinte kalandvágy is kell a nevelő részéről. Látva az eredményeket, így váltam – kezdetben ösztönösen, később egyre tudatosabban – az élmény-, illetve integráló pedagógia elkötelezettjévé. Kollégiumi népművelő- nevelőtanárként számos új területen is kipróbálhattam magam. Az első öt évben több mint fél tucat megnyert pályázat révén gazdagíthattam a kollégium felszereltségét, bővíthettem a szabadidős programok körét. Ez mind izgalmas, új feladat volt, amelybe kollégáimat is sikerült bevonnom. A későbbi intézményi programszervezői- innovációs munkámba pedig szinte észrevétlenül tudtam bekapcsolni – a kollégiumi nevelési célok, és programok érdekében – a korábbi újságírói munkám révén kialakított külső szakmai kapcsolatrendszeremet.

A „harmadik szerelmem”, az újságírás azonban „fondorlatos” módon utolért s öt évre – 1993-tól 1998-ig – elcsábított a kollégium világából. Nyolcéves lehettem, amikor elkezdtem megírni a „Lobó, a farkas” című állatregényemet, ami sajnos elveszett. Fiatal felnőttként néhány évig a versírással kacérkodtam. Vörös László, a Tiszatáj akkori főszerkesztője rendezte megjelenés alá verseimet. Még kettőt kellett volna küldenem, hogy a versciklus

megjelenjen. Ám ez elmaradt a nagycsaládos teendőim miatt. Sajtólevelező lettem. Így „fedeztek fel” mint „félresikerült író” s kértek fel főállású napilapos- „robotos” újságírónak. A tanítást ekkor sem hagytam abba. Jászberényben, majd Mezőtúron, az Axel-Springer Kft. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Irodája megbízásából újságíró gyakornokokat tanítottam be – és vállalkozóként foglalkoztattam – a kistérségi tudósítói munkára. Tematikus oldalakat – Kultúra, Kitekintő, Megyeházi Napló – szerkesztettem, illetve olvasószerkesztője voltam a kistérségi oldalaknak. Százhusz riportomat, 150 jegyzetemet – közöttük sok oktatási témájú – őrzik a megyei lap internetes archívuma. Közülük mintegy tucatnyit átvett másodközlésre a Tallózó országos hetilap. Az ekkor megszerzett rutint jól hasznosítottam később éveken át vállalkozó újságíróként sokféle periodikában, illetve a kollégiumban végzett újságírói-kiadványszerkesztői munkám során. Újságíróként diák-újságírókat segítettem, segíték a mai napig, akik többek között az AJTP és AJKSZP internetes újságokba, a kollégiumi honlapra publikáltak. Nagy élmény volt számomra a Mini Újságíró Stúdiók megszervezése is, amikor erre felkérést kaptam, egy- egy kollégiumi csoportnak.

Felismerve a gyerekek mozgásszegény életmódját, a kollégiumi foglalkozások között meghonosítottam a gyalogos- és kerékpáros teljesítménytúrákat, megalapítottam a Városi Kollégium Diákszövetsége keretében működő Spuri Baráti Társaságot, a kollégium hosszútáv-futóköreit. Atlétika sportoktató végzettséget szerezve maratonfutó kollégistákat neveltem ki. Büszkeséggel tölt el, hogy 2020-ban hatodik futóként *Kohári Gábor*, *Szombati Adrienn*, *Pozsonyi Tamás*, *Gálik András*, *Fodor Szabolcs* után *Rácz Sándor* is feliratkozott a kiemelkedő sportsikereket elérő kollégistáink közé. Öt alkalommal szerveztem emlék váltófutást a Diákszövetség támogatásával Szolnokról indulva 150-250 km-re lévő irodalmi-, történelmi emlékhelyekre (2001. Salgóháza, 2002. Monok, 2004. Zólyom, 2005. Makó-Szeged, 2006. Kassa). Két kollégiumi csoportot is utaztattam a kárpátaljai Vereckei Emlékműhöz, ahol gyalogtúráztunk.

Örömmel tölt el, hogy sikerült hagyományos rendezvényekként meghonosítanom a kollégiumban számos programot. A Balaton-kerülő kerékpáros tábort, a „Nagyítós” hétvégét, a Diák Vállalkozók Versenyén való részvételt, a Pénz7 pénzügyi órákat, az erdei ügyességi versenyeket, a Tavasz Életmód Napok (TÉN) sport programjait, a tanulói önkéntes munkák szervezését, mint a Te Szedd!, és a szolnoki Szer-telen Ifjúsági Ház akcióin való részvételt. A kollégisták minden év őszén várják a szeptemberi Pelikán túrát, tavasszal „A Gyermekvasút nyomában” elnevezésű gyalogtúrákat, a Kihívás Napja és a Világ Gyalogló Nap-

i rendezvényeket. Büszke vagyok több volt futó körös tanítványomra, akik a fizikai edzettséget igénylő testnevelő tanári szakot, a rendőri, katonai pályát választották élethivatásul.

Mit adott számomra a kollégium? Érzékenységet, felelősségérzetet tanítványaim iránt, akik sok esetben valós hátrányokkal érkeztek, azzal a feltett szándékkal, hogy egészségügyi, szociális, családi, lakóhelyi, tanulmányi, anyagi és egyéb hátrányaikat leküzdve évekig tartó kemény tanulás után belépőt kapjanak a munka világába, a nagybetűs életbe. A szociológia intergenerációs mobilitásnak nevezi azt a fajta, nem könnyű, nemzedékek közötti rétegváltást, melynek során az érettségire, vagy egyetemi végzettség megszerzésére törekvő fiataloknak – az aluliskolázott, gyakran alulmotivált szülői, családi környezetből kilépve – első értelmiségiként, tanult szakemberként kell a társadalomba beilleszkedniük, munkát vállalniuk. Több évtizedes megfigyeléseim alátámasztják, hogy a kollégiumba belépő kollégisták nagy részénél komoly önértékelési és értékrendbeli hiányosságok, torzulások vannak – nagyrészt a családból hozott személyiségjegyek révén – amelyek csak nagyon nehezen küzdhetők le.

A jó kollégiumi nevelőtanárnak ezért számos szakterületen kell jártasnak lennie. A szaktárgyi, tantárgyi felzárkóztatás mellett egy személyben kell mentálhigiénésnek – segítő beszélgetőpartnernek –, életmód- és párkapcsolati tanácsadónak lennie, hogy csak néhány területet említsek, amire az iskolai tanórák nem adnak lehetőséget. A csoportvezető kollégiumi tanár munkája nagyon összetett, nagy precizitást, tervszerűséget, tudatosságot feltételez. Mint egy jó karmesternek, mindenre kiterjedő figyelemmel kell rendelkeznie. Át kell látni helyzeteket, hangulati tényezőket, egyszerre kell nagyvonalúnak és a részletekre – a csoport egyes tagjaira – is odafigyelő, empátikus, igazságos nevelőnek lenni. A tanulmányi munka állandó figyelemmel kísérése mellett együtt kell élni, „lélegezni” a csoporttal. Mindez az együttes, közös tevékenykedést feltételezi. A kölcsönös bizalom, a kollégiumi normák, szabályok elfogadása csakis így alakulhat ki természetes módon, válhat belsővé a tanulók részéről.

Szakmai munkámban a kollégáim felé mindig igyekeztem kompromisszumkész lenni, ami azért volt fontos, mert annak ellenére, hogy csapatban szerettem dolgozni, a vállalt részfeladatokban mindig igényes voltam, nagyfokú szakmai önállósággal dolgoztam. Hálásan gondolok minden munkámat segítő egykori és jelenlegi kollégámra, „atyai” jó barátomra. Azokra is jó szívvel emlékezem, akik már nincsenek közöttünk, mert kivétel nélkül sokat

tanultam tőlük. Engedjessék meg név szerint is megemlékeznem néhányukról, akikkel éveken át szoros munkakapcsolatban voltam: *Dr. Szurmay Lőrinc, dr. Göllész Viktor, Szilassy Lászlóné, Kiss József*, és természetesen mindkét igazgatónak – *Brahmi Ilonának és Jusztin Lászlónak* – is köszönettel tartozom, hogy „befogadták” újabb és újabb program-ötleteimet, és bátorítottak, támogattak a végrehajtásuknál.

Mi adja ma is a legnagyobb motivációt a napi munkámhoz? *Pozsonyi Tamás*, volt diákom a BME műszaki menedzser szakán *Futásban az élmény* című TDK dolgozatával első helyezést ért el 2017-ben. A Bevezetés- ben ezt írja: *„Apukám biztatására csatlakoztam a kollégiumi futókörhöz, ahol Csirke József – maga is hosszútávfutó – edzett, majd elvitt futóversenyekre. Magával ragadott a hangulat, otthon éreztem magam a közösségben, rengeteg biztatást kaptam és a célba érkezés öröme elmondhatatlan volt. Azóta már húsz félmaratont, egy maratont és megannyi akadályversenyt tudhatok magam mögött. Hatása a hétköznapiakban végigkísér, az ott átélt élményekből mindig képes vagyok erőt meríteni.”* Tamás 2021-ben már a nyolcadik maratonjára készül! Hamarosan utoléri edzőjét, aki a tizedikre „gyúr” éppen. S ez így van jól!

Mi mással zárhatnám rövid visszatekintő összegzésemet, mint az alábbi gondolattal. *Szabad Györgyöt* (1924-2015) 1990-ben választották az Országgyűlés elnökévé. Hatvanhat éves volt ekkor. Önéletrajzi visszaemlékezésében írja, ezzel a megjegyzéssel vállalta el a feladatot: *„Öregkorban az ember ócskavas, vagy ereklye! Én szerszám szeretnék lenni!”* Majd így folytatja: *„Vállalom a munkát, de azt kérem, ha látjátok, hogy kezd kicsorbulni ez a szerszám, időben szóljatok!”*

Hatvanhat éves vagyok.

Csirke József